

Gönderim Tarihi: 03.08.2023

Kabul Tarihi: 19.09.2023

KONYA MEVLÂNÂ KÜLLİYESİ'NİN OSMANLI DÖNEMİ GELİR KALEMLERİ¹

Ottoman Period Income Items of Konya Mewlânâ Complex

Gökhan YURTOĞLU

Dr. Bağımsız Araştırmacı
yurtoglug@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7143-9665

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Mevlânâ Türbesi, hem Konya Mevlânâ Külliyesi'nin hem de Mevlevîliğin merkezi konumundadır. Bu cümleden olarak Konya Mevlânâ Âsitânesi'ne kuruluşundan itibaren hem Mevlevîliğin hem de külliyeinin gelişip yayılması için sultanlar, devlet adamları, bilginler ve halk tarafından çeşitli gelirler tahsis edilmiştir. Bu durum çeşitli gelir kalemlerinden oluşan ve zamanla Celâlîye Evkâfi adı altında kaydedilen önemli bir iktisadî kaynağın oluşmasını sağlamıştır. Anadolu Selçuklu Devleti ve Karamanoğulları Beyliği dönemlerinde kurulup gelişen Celâlîye Evkâfi, Osmanlı Devleti hâkimiyetinde gelir miktarı açısından zirveye ulaşmıştır. Bu makalenin amacı Konya Mevlânâ Külliyesi'nin iktisadî kaynağı olan Celâlîye Evkâfi'nin Osmanlı Devleti hâkimiyetindeki gelir kalemleri hakkında bilgi vermektir. Bu gelir kalemlerini köy ve mezraa gelirleri, çiftlik, han, hamam ve dükkân gelirleri (musakkafât), bağ, bahçe ve tarla gelirleri (müstegallât) ile hisse, kira, kurban ve para vakıf gelirleri olarak sıralamak mümkündür. Konya Mevlânâ Külliyesi'nin söz konusu gelir kalemleri arşiv kaynakları ve telif tetkik eserler dikkate alınarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Konya Mevlânâ Külliyesi, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Mevlevîlik, Celâlîye Evkâfi, Mevlânâ Türbesi

Abstract

The Mewlânâ Tomb is the core of both the Konya Mewlânâ Complex and the Mewlevî Order. For this reason, various incomes have been allocated by the sultans, statesmen, scholars and the public for the development and spread of both the Mevlevism and the complex since its establishment. This situation led to the formation of an important economic resource, which consists of various income items and recorded under the name Celâlîye Evkâfi. Celâlîye Evkâfi, which was established and developed during the Sultanate of Rûm and the Emirate of Karaman, reached its peak in terms of income under the rule of the Ottoman Empire. The aim of this article is to give information about the income items of the Celâlîye Evkâfi, which is the economic source of the Konya Mevlânâ Complex, under the Ottoman Empire. It is possible to list these income items as income from villages and hamlets, income from farms, inns, baths and workplace (musakkafat), income from vineyards, gardens and fields (mustegallât), and income from shares, rent, sacrifice and money foundations. The mentioned income items of Konya Mevlânâ Complex have been handled by considering archive sources and copyrighted works.

¹ Bu makale, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prof. Dr. Mustafa ALKAN danışmanlığında Gökhan YURTOĞLU tarafından hazırlanan "Konya Mevlânâ Külliyesi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

Keywords: *Konya Mevlânâ Complex, Mevlânâ Jelaluddîn Rûmî, Mevlevism, Celâlîye Vaafs, Mevlânâ Tomb*

1. GİRİŞ

Bu makalenin amacı Konya Mevlânâ Külliyesi'nin iktisadî kaynağı olan Celâlîye Evkâfı'nın Osmanlı Devleti hâkimiyetindeki gelir kalemleri hakkında bilgi vermek ve bu gelir kalemlerinin tarihi sürecini ortaya koymaktır.

Vergiler, Konya Mevlânâ Külliyesi Evkâfı'nın en önemli gelir kalemlerinden biridir. Külliye'nin evkâfı arasında olan köylerden alınan örfî ve şer'î vergilerin bir kısmı Celâlîye Evkâfı'na tahsis edilmiştir. Şer'î bir vergi olan öşür vergisi, evkâf câbilerince, vakıf köylerindeki reâyâ, müsellem ve piyadelerden tahsil edilmiştir. Zamanla öşür toplama işi mültezimlere iltizam olarak verilmiştir. Evkâf câbilerinin ayrıca vakıf köylerindeki ahalinin yetiştirdikleri buğday, arpa, bostan ve kovan karşılığında öşür tahsil ettikleri de görülmektedir. Örfî vergiler ise Celâlîye Evkâfı'nın bir diğer önemli gelir kaynağını oluşturmaktadır. Bunlar resm-i çift, resm-i bennâk, resm-i caba, resm-i ganem, resm-i tapu, resm-i deştânî, tapu-yı zemîn ve resm-i arus vergileridir. Evkâfa vergi verenler sadece köylüler değildir. Dergâhın etrafına yerleşmiş olan Türbe-i Celâlîye Mahallesi'nin bâd-ı heva, arusâne ve cizye vergilerinin bir kısmı da Celâlîye Evkâfı'na ayrılmıştır. Ayrıca vakfın Osmanlı Sarayı'ndan Konya'ya düzenli olarak gönderilen ve salyâne olarak adlandırılan önemli bir gelir kalemi de mevcuttur. Bunun yanı sıra türbeye bağışlanan veya verilen kurban ve nezir gelirleri de kayda değer miktardadır (Erdoğan, 1996: 43-45).

Genel olarak Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıf akarâtı köy ve mezraa gelirleri, çiftlik, han, hamam ve dükkân gibi musakkafât gelirleri, bağ, bahçe ve tarlalardan gelen müstagallât gelirleri, resm-i zemîn, resm-i değirmen, resm-i cizye ve hisse gelirleri ile para vakıflarından elde edilen gelirlerden oluşmaktadır.

2. KÖY VE MEZRAA GELİRLERİ

Konya Mevlânâ Külliyesi'nin akarâtının önemli bir bölümünü köy ve mezralardan gelen gelirler oluşturmaktadır. Konya Mevlânâ Külliyesi'nin köy ve mezraa evkâf gelirlerinin büyük bir bölümü Karaman Eyaleti'nin sınırları içerisinde bulunmaktadır. Mevlânâ Külliyesi, Konya'da kurulmuş olmasına rağmen külliye gelir getiren vakıfların önemli bir kısmı Konya sancağının dışında, Karaman Eyaletinin diğer sancaklarında bulunmaktadır. 1476 yılına ait Karaman Evkâf Defteri'ne göre Konya Mevlânâ Külliyesi'nin Evkâfı, Konya sancağına ek olarak Vilâyet-i Saîd, Hatun Saray, Sudiremi,

Ilgun, Akşehir, Aksaray ve Larende sancaklarında kayıtlıdır (TKGMA, ED., Defter Nu: 564, Varak: 1a-2b). Bu durum, 1483 yılında tutulan Karaman Evkâf Defteri'nde de aynı şekilde geçmektedir.² 1500 yılında tutulan 565 numaralı Evkâf defterinde söz konusu sancaklara Belviran Sancağı'nın da eklendiği görülmektedir (TKGMA, ED. Defter Nu: 565, Varak: 1a-5a). Yavuz Sultan Selim (M. 1512-1520) dönemine ait Karaman Evkâf Defteri'nde bu sancaklara Beyşehir Sancağı da eklenmiştir (Karaman, 2009: 34). 1522 yılına ait defterde ise Konya, Sahra, Vilayet-i Saîd İli, Hatun Saray, Sudiremi, Akşehir Sancaklarının isimleri geçmektedir. Bu defterde önceki defterlerde geçen Aksaray, Ilgun, Belviran ve Larende Sancaklarının isimlerinin geçmemesinin sebebini Konya Mevlânâ Külliyesi'nin en önemli unsurları olan türbe ve câmî vakıflarının ayrı ayrı tutulmayıp yekûn olarak verilmesinde aramak gerekir. Bu mânâda defterde câmî vakfı olarak 6 köy sayılmakta ancak bu köylerin isimleri ya da bağlı oldukları sancaklar belirtilmemektedir (BOA, TT, Defter Nu: 387, s. 25). 1584-1585 yılına ait 584 numaralı defterdeki bilgiler de Yavuz Sultan Selim dönemine ait defterdeki bilgiler ile paraleldir (TKGM, ED., Defter Nu: 584).

1476-1585 yılları arasında söz konusu sancaklara tabi karyeleri ise şu şekilde sıralamak mümkündür. 1476 yılında Konya Sancağı'nda Mahalle-i Türbe-i Mutahhara, Filoros ve Aymenos, Sahra Sancağı'nda Ağaçlı Afşar ve Mescidlü Salur, Vilayet-i Saîd İli'nde Lonya, Kiliseini ve Çavuş, Hatun Saray Sancağı'nda Kavak, Kayıöyüğü, Boyalı ve Aydoğdu, Sudiremi Sancağı'nda Kçımuhsine, Halil Hacı, Kiryat ve Başara, Ilgun Sancağı'nda Saraycuk, Akşehir Sancağı'nda Monos, Aksaray Sancağı'nda Yendiğin ve Yalman karyeleri Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıf köyleri arasında bulunmaktadır. 1483 yılına ait Evkâf defterinde de aynı sancaklara ait aynı karyeler zikredilmektedir. Ancak Evkâf defterinde Konya Sancağı'nda bulunan Mahalle-i Türbe-i Mutahhara yerine Karye-i Karaarslan ismi geçmektedir. 1500 yılına ait Evkâf defterinde ise Konya Sancağı'nda Mahalle-i Türbe-i Mutahhara, Filoros, Aymenos ve Karaarslan Karyeleri beraber kaydedilirken, Hatun Saray Sancağı'nda bulunan Kayıöyüğü ve Boyalı Karyeleri kaydedilmemiş sadece Kavak ve Aydoğdu Karyeleri kaydedilmiştir.

Burada Kavak Karyesi ile ilgili şöyle bir değerlendirmede bulunmak mümkündür. 1476 yılında Kavak Karyesi'nden gelen vakıf geliri 1267 akçedir (TKGM, ED., Defter Nu: 564, v. 1a). 1483 yılında bu gelir 1310 akçe olarak kaydedilmiştir (TAK, MC, O-116/1). 1500 yılında ise Kavak

² Söz konusu defter TAK (Taksim Atatürk Kütüphanesi), MC (Muallim Cevdet), O-116/1 numarada bulunan defterdir. Bu defter Mehmet Akif Erdoğan tarafından yayımlanmıştır.

Karyesi'nden gelen gelirlerde önemli bir artış yaşanmış, bu karyeden gelen gelirler 3587 akçeye ulaşmıştır (TKGM, ED., Defter Nu: 565, v. 2a). Bu durum vakıf köylerinin çeşitli sebeplerle gelişerek daha büyük yerleşim birimlerine dönüşmüş olabilecekleri düşüncesiyle açıklanabilir.

İktisadî sebeplerle köylerini terk eden ahali ilk olarak vergiden muâf olan vakıf köylerini tercih etmişler, bu durum vakıf köylerinin gelişerek daha büyük yerleşim birimlerine dönüşmesini sağlamıştır. Mesela Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıf köylerinden biri olan Hatunsaray'a bağlı Kavak Köyü³, söz konusu dönemde çevresindeki Virancık, Gümse, Guduref, Çat, Dinorna, Kuyucak, Dinek ve Hisarlar köylerinin ahaliilerine ev sahipliği yaparak hem nüfus olarak gelişmiş hem de vakıf köyü olması hasebiyle buraya göçen ahaliyi avarız vergisinden muâf bir hale getirmiştir (Gümüşçü, Demir ve Özünlü, 2020: 590-591). Dolayısıyla çevre köylerden güvenlik ve iktisadî kaygılarla Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıf köylerine yerleşen ahali söz konusu bölgede köylerin toplulaşmasına zemin hazırlamıştır, denilebilir. Nüfus artışları neticesinde söz konusu köylerin gelişerek sonraki yüzyıllarda kasaba ve şehirleşme sürecine girdiklerini söylemek yanlış olmaz. Hatun Saray Sancağı'na tabi Kavak, Aydoğdu, Kayıöyüğü ve Boyalı Karyeleri 1476 ve 1483 yıllarında Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıf köyleri olarak görülmektedir (TKGMA, ED., Defter Nu: 564, v. 1a; TAK, MC, O-116/1). Diğer taraftan 1500 yılına ait kayıtlarda Kayıöyüğü ve Boyalı Karyelerinin vakıf köyü statüsünden çıkarılması, bu iki karyenin zaman içerisinde küçülme sürecine girmiş olabileceğini akla getirmektedir.

Kavak Karyesi'nin 1500 yılına ait vakıf gelirlerindeki artış, daha sonraki dönemlerde de devam etmiş görünmektedir. Nitekim Yavuz Sultan Selim (1512-1520) dönemine ait kayıtlarda Kavak Karyesi'nden gelen gelirlerin 6242 akçeye ulaştığı görülmektedir (Karaman, 2009: 19). Kavak Karyesi'nin geliri 1585 yılına ait kayıtlarda 6100 akçedir (TKGM, ED., Defter Nu: 584, v. 5b). Ancak 1597/1598 yıllarına gelindiğinde bu karyenin geliri 3896 akçeye düşmüştür (BOA, MAD.d., Defter Nu: 1381, v. 2a).

Yavuz Sultan Selim (1512-1520) dönemine ait Evkâf defterinde, diğer defterlerden farklı olarak Konya Sancağı'nda sadece Kozağacı Karyesi vakıf köyü olarak görülmektedir. Bu defterde Vilayet-i Saîd İli'ne tabi karyelere ait kayıtlara rastlanmazken Hatun Saray Sancağı'na tabi Kavak ve Aydoğmuş Karyelerine ek olarak Sülimez adında başka bir karyenin de

³ Hatun Saray'a bağlı Kavak Köyü'nün Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıf köylerinden olduğu ve avarız-ı divaniyeden ve tekalif-i örfiyeden muâf olduğu XV. ve XVI. yüzyılda kaleme alınan şu evkâf defterlerinde geçmektedir (TKGM, ED., Defter Nu: 564; TAK(Taksim Atatürk Kütüphânesi), MC(Muallim Cevdet), O-116/1; TKGM, ED., Defter Nu: 565; TKGM, ED., Defter Nu: 584).

kaydedildiği görülmektedir. Ayrıca önceki defterlerde adı geçmeyen Belviran Sancağı'na tabi Üçkinise Karyesi de vakıf köyü olarak bu defterde kaydedilmiştir. Buna ek olarak Panbukcular Karyesi de Konya Mevlânâ Külliyesi'ne ait vakıf köyü olarak geçmektedir (Karaman, 2009: 34).

1522 yılına ait defterde ise Konya sancağına tabi Filoros, Aymenos ve Karaarslan Karyesine ek olarak daha önceki defterlerde mezraa olarak kaydedilen Balıklagu'nun karye olarak kaydedildiği görülmektedir. Bu durum da vakıf mezraalarının gelişerek karyelere dönüştüğünü göstermesi açısından önemlidir. Yukarıda bahsedilen Kavak Karyesi'nin gelişerek daha fazla vakıf geliri bırakması gibi Balıklagu Mezraası'nın da gelişerek karye statüsüne çıkarılmasının takibi XVI. yüzyılda yerleşim birimlerinin gelişim süreçlerinin anlaşılması açısından önem arz etmektedir. 1585 yılına ait kayıtlarda da bu durum takip edilebilmektedir. Söz konusu yıla ait Evkâf defterinde Balıklagu Karyesi'nin geliri 3058 akçe olarak kaydedilmiştir (TKGM, ED., Defter Nu: 584, v. 6a'dan önce ayrı belge eklenmiştir.).

1476, 1483 ve 1500 yılında mezraa olarak kaydedilen Aksaray Nahiyesi'ne bağlı Salur, Taşpınar ve Musalar Mezraaları da 1585 yılında gelindiğinde karye olarak kaydedilmişlerdir. Aksaray'a bağlı Salur, Taşpınar ve Musalar Karyeleri, 1597/1598 yıllarına gelindiğinde "*an mahsul-ı öşr-ü gallât*" olarak yanlarına Yalman Karyesi de eklenerek Mevlânâ Külliyesi'ne 19118 akçelik bir akar bırakmışlardır. 1585 yılında Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıf köyü sayısı 33'tür. Vakıf köylerindeki bu artışın sebeplerini yukarıda da izah edildiği üzere mezraaların karyeye dönüşmeleri ve hariçten yeni vakıf köylerinin defterlere yazılmasında aramak gerekir. Nihayetinde 1585 yılında Konya Mevlânâ Külliyesi'nin sadece vakıf köylerinden 96361 akçe gelir elde edildiği anlaşılmaktadır. Konya Mevlânâ Külliyesi'nin mezraa gelirlerine gelince 1476 yılında 5 mezraadan 1800, 1483 yılında 7 mezraadan 1580, 1500 yılında 6 mezraadan 3720 akçelik bir gelir sağlanmıştı. Ancak bu tarihten sonraki kayıtlarda yukarıda da değinildiği üzere mezraaların çoğu karye statüsüne yükselmiş ve Mevlânâ Külliyesi'ne gelir sağlayan mezraa sayısında oldukça azalma yaşanmıştır.

Tablo 1: Konya Mevlânâ Külliyesi'nin 1476-1585 Yılları Arasında Tespit Edilen Köy ve Mezraa Gelirlerini Gösteren Tablo

Konya Mevlânâ Külliyesi'nin Köy ve Mezraa Gelirleri (1476-1585)					
Yıl	Köyler	Köy Gelirleri	Mezraalar	Mezraa Gelirleri	Toplam
1476	20	22165.5	5	2050	24214.5
1483	20	28617	7	1280	29897
1500	18	52899	6	3720	56619
1512-1520	13	35685	11	32832	68517
1585	33	96331	1	700	97031

1585 yılından sonra da Konya Mevlânâ Külliyesi'nin söz konusu vakıf köyleri çeşitli vesikalarda özellikle de şer'iyyle sicillerinde geçmektedir. 1476 yılından beri Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıf köyü olan Sudiremi'ne bağlı Başara Karyesi'nin adı 1641 yılında rüsum-ı örfiyyenin tekâlif cinsinden bir vergi türü olan selâmiye vergisinin şikâyet konusu olması üzerine dönemin şer'iyeye sicillerine yansımıştır. 1660 yılında ise Aksaray'a bağlı Akhisar Karyesi, Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıf köyü olarak zikredilmektedir. Yine 1476 yılından itibaren Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıf köyü olan Sudiremi'ne bağlı Kiçimuhsine Karyesi de 1692 yılında tutulan şer'iyeye sicilinde geçmektedir. Aynı şekilde 1476 yılından itibaren külliye'nin vakıf köylerinden olan Hatunsaray Nahiyesi'ne bağlı Kavak Karyesi ile Sahra Nahiyesi'ne bağlı Ağaçlu Avşar Karyeleri 1726 yılında tutulan şer'iyeye sicillerine yansımıştır (Atçeken, 1998: 282-283). Konya Mevlânâ Külliyesi'nin Sahra Nahiyesi'ndeki vakıf köylerinin sınırları ise 1877 yılında tutulan vakıf defterinde bildirilmektedir (VGMA, ED., Defter NU: 3, s.392; Konyalı, 2007: 448).

3. ÇİFTLİK, HAN, HAMAM ve DÜKKÂNLARDAN GELEN GELİRLER (MUSAKKAFÂT NİTELİKLİ GELİRLER)

Musakkafât, üstü örtülü, tavanlı ev, dükkân ve emsali gayrimenkuller için kullanılan bir tabirdir. Bu mânâya gelen musakkaf kelimesinin çoğuludur. Hayır müesseselerinin idaresi için icap eden geliri karşılamak üzere vakfedilmiş binalar hakkında ise musakkafât-ı mevkufe tabiri kullanılmaktadır (Pakalın, 1971: 626).

Konya Mevlânâ Külliyesi'nin bu mânâda çiftlik, han, hamam ve dükkânlardan oluşan bina nitelikli vakıf mallarına gelince 1476 yılında Saîd Vilayeti (Kadınhanı)'ne bağlı Tekürçiyân Çiftliği, Aksaray'a bağlı Salur, Taşpınar Çiftliği ve Musalar ile Karacığan Çiftliklerinin isimleri geçmektedir. 1500 yılına gelindiğinde Akşehir'deki ve köylerindeki dükkânlar, Mesnevîhân evlerine muttasıl Ârif Çelebi Hanı, Ârif Çelebi Yerleri demekle meşhur üç kıta dolap yeri, İsfahan Şah Hatun Hanı, İğciler Derrar Çarşısı'nda dükkân yerleri, Konya'da Sungur Hamamı karşısında dükkânlar ve Sağrıcalar'da bir dükkân, Aksaray'da Kara Kemal Baba'nın vakfettiği mescid dükkânları ile Moytap Çarşısı'nda Kara Hasan eliyle değiştirilen dükkânların isimleri geçmektedir (Konyalı, 2007: 444-446).

Yavuz Sultan Selim dönemine ait bir defterde ise Aksaray'a bağlı Taşpınar, Belan, Salur, Beğdiğin Malikânelerinden 3210 akçelik bir gelir elde edilmiştir. Ayrıca yine Aksaray'a bağlı Ayakkabıcılar Pazarı'nda bulunan dükkânlardan 700 akçelik bir gelir elde edilmiştir (Kahraman, 2009: 23). Yine bu defterde Karaarslan Karyesi'nde bulunan handaki bir Bâb ve

Hâne-i Mevlevîhâne'nin musakkafât olarak kaydedildiği anlaşılmaktadır. 1522 yılındaki kayıtlarda ise senelik 720 akçelik gelir getiren 22 dükkândan ve Lala Ruzbe'nin yıkılan hankâhının vakıf akarâtı olan Sahra Nahiyesi'ndeki Tıraşçı Çiftliği'nin adı geçmektedir (Konyalı, 2007: 446, 522). Ayrıca bir bab hamamın da vakıf olarak kaydedildiği görülmektedir.

1576 yılına ait bir şer'iyye sicilinde Aksaray'da bir hanın Mîrimîrân Mahmud Paşa tarafından vakfedildiği anlaşılmaktadır (KŞS. Nu: 8, s. 300-301). 1585 yılına gelindiğinde Mevlânâ Türbesi'nin yakınındaki hamamdan senelik 4000 akça gelir sağlanmıştır. 1660 yılına ait bir şer'iyye sicilinde Konya'daki Başhâne Dükkânı olarak isimlendirilen bir dükkânın külliye vakıflarından olduğu ifade edilmiştir (Atçeken, 1998: 283). 3 Ekim 1731 tarihli bir vakfiyeye göre Konya'da At Pazarı Kapısı içerisinde bulunan 100 oda, 29 dükkân, avlu, tuvalet ve ağıllardan oluşan bir han vakıf tevliyeti, vâkıfın soyunun inkıraza uğraması sonucunda Konya Mevlânâ Külliyesi Şeyhi Abdurrahman Çelebi oğlu Mehmed Ârif Çelebi'ye şart kılınarak söz konusu vakıf geliriyle külliye Kur'an okutulması istenmiştir (Değerli, 2012: 465; VGMA, ED., Defter Nu: 152 (9/2), s. 751; VGMA, ED., Defter Nu: 624, s. 331, 357).

1867 yılında kayda geçirilen bir şer'iyye siciline göre ise fevkânî ve tahtânî elli bâb oda, bir kebîr ahur, bir kahvehâne ve bitişiğinde iki aded dükkândan oluşan bir han vakfedilmiştir. Bu handan elde edilen 2500 gurusluk gelirin Konya'da Çemi Kasabası'nda Yeni Câmî'de görev yapan hatip ve müezzine eşit bir şekilde vazife olarak tahsis edilmesi istenmiştir. Yine aynı vakfın senelik 500 guruşu ise Mevlânâ Degâhı'nda hafızlık yapan birisine vazife olarak tayin edilmiştir. Bu vakıftan arta kalan gelir ile de külliye vakıflarının karşılanması şart edilmiştir (KŞS. Nu: 92, s. 196-1; Sak, 2010: 11). 1904 yılında ise Mevlânâ Dergâhı Türbedârı Osman Vehbi Dede Efendi bir dükkân vakfederek buradan gelecek gelirin Huzur-ı Pîr'de okunan Mirâciye'ye ya da Huzur-ı Pîr'in kirpâs bahasına sarf edilmesini istemiştir (KŞS. Nu: 113, s. 106-1; KŞS. Nu: 142, s. 100-1).

4. BAĞ, BAHÇE ve TARLALARDAN GELEN GELİRLER (MÜSTEGALLÂT NİTELİKLİ GELİRLER)

Müstegallât, hayır müesseselerinin idaresi ve masrafların temini için galleden yani zahire, mahsul ve varidatı karşılamak üzere müsakkafattan yani üstü örtülü akarlardan başka mallar için kullanılan bir tabirdir. O mânâyâ gelen müstegal kelimesinin çoğuludur. Müstegallât-ı mevkufe olarak da kullanılan bu tabir, icare-i vahideli akarât-ı mevkufe, icare-i vahide-i kadimeli akarât-ı mevkufe, icareteynli akarât-ı mevkufe ve mukataalı akarât-ı mevkufe olmak üzere dört kısma ayrılmaktadır (Pakalın, 1971: 629-630).

Konya Mevlânâ Külliyesi'nin bağ, bahçe ve tarlalardan gelen ziraî nitelikli kaynaklarına gelince 1476 yılında Bağ-ı Sahib-i İsfahani, Bağ-ı Durrihond (Dürhant), Bağ-ı Doğan (Selver), Bağ-ı Bint-i Zeye Der Nişaburi (Harab), Bağ-ı Celâleddîn Çelebi, Bağ-ı Burhâneddin Çelebi, Bağ-ı Kadı Mürsel der Gedegelas (bihâsıl), Bağ-ı İsfahanî-i Küçük, Bağ-ı Nakkaş, Bağ-ı Mesnevîhân, Bağ(Bahçe)-ı Sultan ve Bağ-ı Kara Hacı der Bityemez (Bitmez) isimli 12 bağdan toplam 1005 akçelik bir gelir elde edilmiştir (TKGM, ED., Defter Nu: 564). 1483 yılına gelindiğinde bu bağlara Bağ der Nahiye-i Durud, Bağ der Nahiye-i Hoşkürud ve Bağ der nefis-i Akşehir bağları eklenmiştir. 1483 yılında bağ sayısı toplam 15'e çıkmasına rağmen gelir 1050 akçe olarak kalmıştır (TAK, MC, Nu: O-116/1).

1483 yılında bağ sayısının artmasına karşın gelirin 1050 akçe olarak kalması, Bağ-ı Sahib-i İsfahânî, Bağ-ı Nakkaş ve Bağ-ı Mesnevîhân gibi bağların harab ve bihâsıl olarak kaydedilmesinin bir sonucu olmalıdır. Aynı şekilde 1500 yılındaki vakıf defterine göre yukarıda sayılan 15 bağ ve bahçenin tamamı tekrarlanarak gelir 1095 akçeye yükselmiştir (TKGM, ED., Defter Nu: 565). 1520 yılında ise Lala Ruzbe'nin Konya Alâeddîn Tepesi'ndeki hankâhının yıkılmasıyla buranın vakıflarından olan Sahra Nahiyesi'ne bağlı altı tarla da külliye'nin evkâfına ilhak edilmiştir (Konyalı, 2007: 522).

1522 yılına ait evkâf defterinde ise bağlar tek tek yazılmayarak toplam olarak verilmiştir. Bu kayıta Konya'da 14 kıt'a bağattan toplam 1650 akçelik bir gelir elde edildiği anlaşılmaktadır (BOA, TT, Defter Nu: 387, s. 25). Bu defterde Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıfları türbe ve câmî vakfî başlıkları altında yazılmıştır. Câmî vakfî başlığı altında da 14 kıt'a bağattan söz edilmekte buraya ek olarak ayrıca bir gelirden bahsedilmemektedir. Dolayısıyla bu 14 kıt'a bağ, daha önce yazılan Konya'daki 14 kıt'a bağdır ve câmî vakfî başlığı altına mükerreren yazıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 2: Konya Mevlânâ Külliyesi'nin 1476-1585 Yılları Arasında Tespit Edilen Bağ, Bostan ve Otlak Gelirlerini Gösteren Tablo

Konya Mevlânâ Külliyesi'nin Bağ, Bostan ve Otlak Gelirleri (1476-1585)		
Yıl	Bağ, Bostan ve Otlak	Bağ, Bostan ve Otlak Gelirleri
1476	13	1755
1483	16	3550
1500	16	1420
1512-1520	?	3200
1585	10	475?

1585 yılına gelindiğinde kaleme alınan Evkâf defterinde bu yıldan önceki bağlara ek olarak Bekür Nahiyesi yakınlarındaki bir bağdan, Bağ-ı

Muhtesib ve Bağ-ı Muhlis bağlarının adları tespit edilebilmiştir (TKGM, ED., Defter Nu: 584, v. 6a-6b). Ancak söz konusu defter çok fazla deforme olduğundan külliye'nin bağât sayısı ve gelirleri tam olarak belirlenememiştir. 1660 yılında tutulan bir şer'iyye siciline göre Mevlânâ Külliyesi'ne senelik 30 akçe getiren beş bağ 6200 akçeye satılmıştır. Aynı şekilde 1673 yılına ait bir şer'iyye sicilinde de Mevlânâ Külliyesi'ne ait on bin dönümlük bir tarladan oşür olarak gelir elde edildiği anlaşılmaktadır (Atçeken, 1998: 283).

16 Kasım 1676 tarihli bir vesikaya göre ise Konya'nın Karaüyük Mahallesi'nde bulunan 3 ev ve ağaçları müstemil mülküyle beraber senelik 50 akçelik icâre-i zemîne sahip 1 kıt'a bağ, 70 esedî kuruşa Mevlânâ Celâleddîn Vakfı'na satılmıştır (KŞS, Nu: 21, s. 267-2).

13 Şubat 1692 tarihli bir diğer şeriye siciline göre Mevlânâ Celâleddîn Vakfı'na senelik 14 akçe mukataası olan 3 kıt'a bağ, bir bâb beyt ve eşcârdan müstemil olan zemîn, Seyyid Ali Çelebi ve Seyyid Hasan Çelebi tarafından Hüseyin bin Mehmed'e 95 esedî kuruşa satılmıştır (KŞS, Nu: 37, s. 152-2).

Bir diğer sicil kaydı ise 1905 yılına aittir. Külliye'nin son postnişinlerinden olan Abdülvâhid Çelebi Efendi, bir bahçe vakfederek söz konusu vakıf gelirinin hücrelerde kalanların yemek masraflarına tahsis edilmesini istemiştir (KŞS, Nu: 142, s. 111-1; KŞS, Nu: 114, s. 49-1).

5. HİSSE, KİRA, KURBAN ve PARA VAKIFLARINDAN GELEN GELİRLER

Konya Mevlânâ Külliyesi'nin diğer bir önemli gelir kalemini hisse, kira ve kurban gelirleri oluşturmaktadır. 1476 yılındaki evkâf kayıtlarına göre Zemîn-i Dolab-ı Sultan Siyavuş, Zemîn-i Çaruk Dolab, Zemîn-i Dolab nezd-i Aksaray, Zemîn-i Demren, Zemîn-i Dolab-ı Fakı Dede, Zemîn-i Bağ-ı Muhtesib, Zemîn-i Hâce Süleyman, Zemîn-i Ahmedhan, Zemîn-i Bağ-ı Çepni, Zemîn-i Hond Paşa, Zemîn-i Gürcü Hatun, Zemîn-i der mukabele Hacı Fakih, Zemîn-i Sahib-i İsfahanî, Zemîn-hâ-i Dekâkîn Nezd-i Atbazarı (harab), Zemîn-i Panbukî ve Zemîn-i der havalî-i Gevele olmak üzere Karaman Eyâleti'nde Mevlânâ Külliyesi'ne kayıtlı 16 adet zemîn kaydı bulunmaktadır. Bu zemînlerden elde edilen gelir ise senelik 472 akçe olarak kaydedilmiştir.

Bu yılda hisse olarak ise Konya'da bulunan Hamam-ı Sekiz Çeşme'nin on iki de bir payı ile Zemîn-i Dolab-ı Seydi Ali'nin üçte birlik payından senelik 50 akçelik gelir sağlanmıştır (TKGM, ED., Defter Nu: 564, v. 1b-2a).

1483 yılına gelindiğinde zemînlerin sayısı Zemîn-i Dolab-ı Sultan Siyavuş der pîş-i Türbe-i Mutahhara, Zemîn-i Çarukdolab der nezd-i Türbe-i Mutahhara, Zemîn der karye-i Dinorna, Zemîn-i Dekâkîn (Akşehir'de), Dekâkîn-i Haffafîn, Zemîn-i Dolab nezd-i Bab-ı Aksaray, Zemîn der İdehod, Asyab-ı Yeni der Vadi-i Larende (harab), Zemîn-i Bağ-ı Çardıvar, Zemînha-i Dolab, Zemîn der Cüllablar, Zemîn der Râh-ı Sahra, Zemîn der karye-i Gödelesun, Zemîn-i Ferruh Muhammedî, Zemîn-i Dekâkîn der Çarşu'yı Dıraz, Zemîn-i Dekâkîn der mukabele-i Hamam-ı Sunkur, Dükkân der Sağrıcalar, Zemînha-i Müteferrika İki Baş, Zemîn-i Dolab nezd-i Fakih Dede, Zemîn-i Demren, Zemîn-i Bağ-ı Muhlis, Zemîn-i Hâce Selman, Zemîn der Ahmedhan, Zemîn der mukabele-i Hoca Fakih, Zemîn-i Bağ-ı Zeyni der nezd-i Meram, Zemîn-i Hond Paşa der Köşkavak, Zemîn-i Gürcü Hatun, Zemîn-i Sahib-i İsfahanî, Zemîn der nezd-i Fahrunnisa, Zemîn-i diğere nezd-i Fahrunnisa, Zemîn der nezd-i Otlak-ı Hergele, Zemîn der Attaryeri, Zemîn der havali-i Gevele ve Zemîn-i Panbukî olmak üzere 34'e çıkmıştır. Söz konusu bu 34 zemînden takriben senelik 2862 akçelik bir gelir elde edilmiştir. Aynı yıl hisse, kira ve kurban gelirleri de artış göstermiştir. Bu bağlamda bir önceki kayıta 2 olan gelir kalemi 1483 yılında Hamam-ı Türbe'nin üçte bir hissesi, Mahalle-i Türbe-i Mutahhara'nın Resm-i Ağnam ve Arûs vergisi, Türbe-i Mutahhara'nın Nezir ve Kurban geliri, Hâne-i Ârif Çelebi'nin Mesnevîhân'a Vakf İcaresi, Hâne-i İsfahan'ın Şah Hatun İcaresi, Hamam-ı Sekiz Çeşme'nin on iki de bir hissesi, Nısf-ı Asyab-ı galle der Vadi-i Meram, Asyab-ı Şahne der Vadi-i Meram ve Zemîn-i Dolab-ı Seydi Ali'nin üçte bir hissesi olmak üzere 9'a çıkmıştır. Senelik gelir ise 11718 akçeye ulaşmıştır (TAK, MC, Nu: O-116/1).

1500 yılında tutulan kayıtlara göre zemîn sayısı bir önceki yıl ile hemen hemen aynı kalarak 33 zemînden elde edilen gelir miktarı takriben 2806 akçe olmuştur. Aynı şekilde hisse, kira ve kurban geliri de değişmeyerek 9 kalemde kalmıştır. Buradan gelen gelir ise takriben 11770 akçe olarak kaydedilmiştir (TKGM, ED., Defter Nu: 565, v. 3a).

1522 yılına ait kayıta ise Mevlânâ Külliyesi'nin zemîn kayıtları Vakf-ı Türbe ve Vakf-ı Câmî olarak iki başlık altında toplu bir şekilde 16 gelir kalemi altında yazılmıştır. Bu dönemde söz konusu zemînlerden gelen gelirin oldukça artış göstererek takriben 6040 akçeye ulaştığı görülmektedir. Aynı şekilde hisse, kira ve kurban gelirleri de artış göstererek 4 gelir kalemi altında yazılmış ve senelik gelir takriben 13580 akçeye ulaşmıştır.

1585 yılında ise zemînlerin sayısı artarak 38 e yükselmiş, buradan gelen gelir ise 13652 akçe olmuştur. Bu dönemde Konya Mevlânâ

Külliyesi'nin hisse, kira ve kurban gelir kalemi 19'a çıkmış, buradan senelik olarak takriben 13402 akçe gelir elde edilmiştir.

Tablo 3: Konya Mevlânâ Külliyesi'nin 1476-1585 Yılları Arasında Tespit Edilen Zemîn Gelirlerini Gösteren Tablo

Konya Mevlânâ Külliyesi'nin Zemîn Gelirleri (1476-1585)		
Yıl	Zemînler	Zemîn Gelirleri
1476	16	492
1483	34	2877
1500	34	2804
1512-1520	50	24570
1585	38	13652

Tablo 4: Konya Mevlânâ Külliyesi'nin 1476-1585 Yılları Arasında Tespit Edilen Hisse, Vergi, Kira ve Kurban Gelirlerini Gösteren Tablo

Konya Mevlânâ Külliyesi'nin Hisse, Vergi, Kira ve Kurban Gelirleri (1476-1585)		
Yıl	Hisse, Vergi, Kira ve Kurban	Hisse, Kira ve Kurban Gelirleri
1476	1	30
1483	8	11703
1500	8	9570
1512-1520	8	9365
1585	19	13402

1591 yılına ait bir şer'iyye sicili hükmüne göre yarısı Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakfı olan Âsiyâb-ı Dimekli'nin İsa ibn İsa'ya 800 akçeye kiralandığı anlaşılmaktadır (KŞS, Nu: 3, s. 34). Aynı şekilde 1660 yılına ait bir şer'iyye siciline göre ise Konya Vilâyeti'nde bulunan gayr-i Müslim (zımmî) halk, Mevlânâ Külliyesi'ne 10000 akçelik cizye vergisini Konya Mevlânâ Külliyesi vakfına gelir olarak ödemektedir (Atçeken, 1998: 283).

23 Kasım 1691 tarihli bir belgeye göre Konya'nın Zincirlikuyu sakinlerinden Velî bin el-Hac Ali, Mevlânâ Celâleddîn Vakfı'na senelik 5 akçe mukataa-i kadîmesi olan bir tâbhâne, bir oda ve bir havluyu müştamil zemînini Derviş Ali'ye 15 esedî kuruşa satmıştır (KŞS, Nu: 37, s. 72-3). 1713 yılına ait başka bir sicile göre de Konya'ya bağlı Vadi-i Meram'da bulunan Kemer Değirmeni'nin yarı hissesi Konya Mevlânâ Dergâhı'na vakfedilmiştir (KŞS, Nu: 46, s. 254-255; Değerli, 2012: 465).

Abdurrahman Çelebi oğlu Hacı Mehmed Ârif Çelebi (Ö. 1746) 35 yıllık postnişinliği döneminde hem kendisi için hem de Celâliye Evkâfi için birçok mülk edinmiş, bazı geliri az olan evkâf mallarını da satarak paralarını işletme yoluna gitmiştir (KŞS, Nu: 52, s. 130-3; KŞS, Nu: 52, s. 160-2; KŞS, Nu: 52, s. 168-4; KŞS, Nu: 52, s. 134-1). Söz konusu bu alışverişlerin birçoğu 1731 yılında gerçekleşmiş görünmektedir. Bunlardan birisi de 3

Ekim 1731 tarihinde Konya Mevlânâ Külliyesi'nde Kur'an okunması için Ârif Çelebi tarafından vakfedilen bir handır. Söz konusu bu han, At Pazarı Kapısı dâhilinde Alaca Han yakınında bulunmakta ve toplam 100 oda, bir ahır, bir tuvalet ve 29 dükkândan oluşmaktadır (Değerli, 2012: 465). Bu arada 1766 yılında da yukarıda bahsedilen Suğla Haslarından gelen gelirin Konya Mevlânâ Külliyesi'nin ihtiyaçları için harcanılmasına devam edilmiştir (KŞS, Nu: 59, s. 135-1).

1794 yılında Konya Mevlânâ Külliyesi'nin postnişini olan İsmail Çelebi oğlu Hacı Mehmed Çelebi (Ö. 1815) de kendi döneminde bazı gelir kalemlerini uhdesine almış görünmektedir. Mesela At Pazarı Kapısı dışında bulunan bir bâb Bakkal dükkânının 7 hissesinin 6 hissesini 150 kuruş bedel ile satın almıştır (KŞS, Nu: 66, s. 40-1; Barman, 2009: 84). Saîd Hemdem Çelebi (Ö. 1858)'nin 45 senelik postnişinliği döneminde ise Konya Mevlânâ Külliyesi Evkâfi'na birçok akar vakfedilmiştir. Bu döneme ait bir mecmua Ayşe Değerli tarafından transkript edilmiştir. Söz konusu mecmuada Konya Mevlânâ Külliyesi Evkâfi'na şu akarların vakfedildiği görünmektedir. 3 Temmuz 1829 tarihinde dergâhın tuz parası için Şeyh Mehmed Saîd ve Ser-tabbâh Seyyid Mehmed Nesib Dede tarafından 150 kuruş, Murad Paşa Evkâfi'ndan sabun parası olarak her sene 30 kuruş, aynı evkâftan Murad Paşa'nın akrabalarının türbe ve kabirlerine bakmakla görevli kişilere senelik 720 kuruş vakfedilmiştir. Sakız Adası sakinlerinden Mestafa Dede Bey, burada Çayırağzı mahallinde bulunan havuz, dolap, kule ve ağaçlardan oluşan bahçesi ile tarlasını Celâliye Evkâfi'na vakfetmiş, bu vakıftan külliye senelik 50 kuruş gelmiştir. 1834-1835 yıllarında Larende Mukaatası'ndan Mevlânâ sülalesinden olan erkekler için senelik 1500 kuruş tahsis edilmiştir. 27 Aralık 1829 tarihinde Konya Mevlânâ Dergâhı'nın mescidinin aydınlatılmasında kullanılan bal mumu için senelik 4260 kuruş vakfedilmiştir. Bu harcamanın düzenli bir şekilde karşılandığı daha önceki dönemden kalan 1400 kuruşun da gönderilmesinden anlaşılmaktadır. Yine külliye aydınlatılması ve kahve parası olarak 1827 yılında Ahmet Paşa tarafından 10000 kuruş vakfedilmiştir. 1829 yılında ise kandiller için toplamda 2350 kuruş tahsis edilmiştir. 13 Eylül 1856 tarihinde ise külliye aydınlatılması için senelik 250 kuruş vakfedilmiştir. Seyyid Abdülkadir Efendi'ye ait olan bu vakıftan fazla para kalırsa yine külliye için bu para onu on bir buçuktan istirbâha verilecek, buradan elde edilecek gelir de külliye ikamet eden dervişlere pay edilecektir. Aynı şekilde vakfedilen zeytinliklerden elde edilen gelir de Ser-tarik Dede'nin tasarrufuna bırakılmıştır. Türbedâr Mehmed Dede, mevlid-i şerîf okunması için 1000 kuruş, Asım Bey ise matbâh-ı şerîfteki bakır kapların kalaylatılması için 400 kuruş vakfetmiştir. Cebbarzâde Celâleddin Mehmed Paşa, 1827 yılında

külliyeinin derviş ve fukarası için 10000 kuruş tahsis etmiştir. Aynı şekilde Hamid Paşa ise 10000 kuruş vakfederek bu paradan on on birden elde edilecek istirbâh gelirinin 1500 kuruşunun 1200 kuruşunu külliye derviş ve fukarasına geri kalan paranın ise 100 kuruşu Çelebi Efendi'ye, 72 Kuruşu Tarikatçı Dede'ye, 72 kuruşu Aşçı Dede'ye, 36 Kuruşu Türbedâr Dede'ye ve 20 kuruşu da Ser-neyzen Dede'ye verilmek üzere vakfetmiştir. Sâbık Konya Naibi Mehmed Emin Efendi, Ramazan Ayı'nda hatim indirilmesi için dergâha 300 kuruş vakfetmiştir.

Aynı yıl Ramazan taamiyesi için toplam 1830 kuruş tahsis edilmiştir. Meram'daki Dürûd Bağı'nda düzenlenen ayin için ise 5000 kuruşluk bir meblağ Çelebi Efendi ve Aşçı dedeler tarafından verilmiştir. Türbe Mahallesi içerisinde bulunan iki han ve dört dükkândan elde edilen gelir külliyeindeki derviş ve fukaranın taamiyesi için ve Miraç Gecesi düzenlenen ayin için ayrılmıştır. 1837 yılında Çelebi Efendi'nin Evkâf-ı Hümâyün'dan 1000 kuruş aylık aldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca icârelerden gelen gelirler bulunmaktadır (Değerli, 2012: 466-469).

Çelebi Efendilerin yanı sıra Mevlânâ sülalesinden olanlar için de çeşitli vakıfların belirli hisseleri gelir olarak tahsis edilmiştir. Konya'da Karamanoğlu İbrahim Bey tarafından vakfedilen Dakik Hanı'nın Kantarcılık cihetinden gelen gelirinin Mevlânâ sülalesinden olanlara ayrıldığı kayda geçmiştir (BOA, BEO, Dosya Nu: 1002, Gömlek Nu: 75129; BOA, BEO, Dosya Nu: 428, Gömlek Nu: 32036). Mevlânâ sülalesinden olan Abdülkâdir ve Gaffâr Efendilerin gönderdikleri arzuhâlden anlaşıldığı üzere söz konusu handan gelen gelir, baba ve dedelerinden kendilerine intikal edegelmiştir (BOA, BEO, Dosya Nu: 767, Gömlek Nu: 57510). Konya'da bulunan Dakik Han'ın vakf-ı senevîsi 20 kuruş verilmek üzere kantarcılık cihetinin sülûsan hissesi 1897 yılında Abdülkadir ve biraderi uhdelere tevcih edilmiştir (BOA, ŞD., Dosya Nu: 141, Gömlek Nu: 67).

6. SONUÇ

Sonuç olarak Konya Mevlânâ Külliyesi'nin gelir kalemlerini köy ve mezraa gelirleri, çiftlik, han, hamam ve dükkân gibi musakkafât gelirleri, bağ, bahçe ve tarlalardan gelen müstagallât gelirleri, resm-i zemîn, resm-i değirmen, resm-i cizye ve hisse gelirleri ile para vakıflarından elde edilen gelirler olarak ele almak mümkündür.

Osmanlı Devleti döneminde tutulan evkaf defterleri, Konya Mevlânâ Külliyesi'ne Karamanoğulları Beyliği ve Selçuklu Devleti dönemlerinde tahsis edilen gelirlerin de takip edilmesine olanak sağlamaktadır. Bu durum

Konya Mevlânâ Külliyesi'nin gelir kalemlerinin bütüncül olarak ele alınmasına imkân vermektedir.

Konya Mevlânâ Külliyesi'nin akarâtına dâhil olan vakıf köy ve mezraalar zaman içerisinde gelişme göstermişlerdir. Osmanlı Devleti'nin siyasî, sosyal ve iktisadî açıdan sıkıntılı bir döneme girmesiyle çevre köylerden güvenlik ve iktisadî kaygılarla Konya Mevlânâ Külliyesi'nin vakıf köylerine yerleşen ahali söz konusu bölgede köy ve mezraaların topluluşmasına zemin hazırlamıştır. Nüfus artışları neticesinde söz konusu köylerin gelişerek sonraki yüzyıllarda kasaba ve şehirleşme sürecine girdiklerini söylemek yanlış olmaz. Bu duruma örnek olarak Kavak Karyesi'nin gelişerek daha fazla vakıf geliri bırakması ve Balıklıgü Mezraası'nın da gelişerek karye statüsüne çıkarılması gösterilebilir. Bu durum, vakıf köy ve mezraalarının gelişim süreçlerinin anlaşılması açısından önem arz etmektedir.

Son olarak Konya ve civarının XV. yüzyılda Osmanlı Devleti tarafından hâkimiyet altına alınmasıyla beraber Konya Mevlânâ Külliyesi'nin gelir kalemlerine sürekli olarak bir artış yaşandığı görülmektedir. Evkaf defterleri ve diğer muhasebe kayıtları göz önünde tutulduğunda söz konusu gelir kalemlerinden elde edilen gelirin XVII. yüzyılın başlarında zirveye ulaştığı anlaşılmaktadır. XVII. yüzyılın ortalarına doğru külliye'nin gelir seviyesi durağanlaşmış hatta bazı dönemlerde gelirler giderleri ya ucu ucuna karşılamış ya da gelirler giderleri karşılayamaz hale gelmiştir. Bu durum, Postnişin Çelebi Efendilerin Osmanlı Padişahlarından ayrıca yardım taleplerinde bulunulmasına yol açmıştır.

7. SUMMARY

The aim of this article is to give information about the income items of the Celâliye Evkâfi, which is the economic source of the Konya Mewlânâ Complex, under the rule of the Ottoman State. In addition, it is to reveal the historical process of these income items.

The evkaf registers kept during the Ottoman Empire also allow the revenues allocated to the Konya Mewlânâ Complex during the periods of Emirate of Karaman and Sultanate of Rum to be followed. This situation allows the income items of Konya Mewlana Complex to be handled holistically.

The foundation revenues of Konya Mewlânâ Complex consists of many income items. With the domination of Konya and its surroundings by

the Ottoman Empire in the 15th century, it can be said that there was a continuous increase in the income items of the Konya Mevlânâ Complex.

When the Evkaf books and other accounting records are taken into consideration, it is understood that the income obtained from these income items reached its peak at the beginning of the 17th century. Towards the middle of the 17th century, the income level of the complex stagnated, and even in some periods, the revenues barely covered the expenses or the revenues became unable to meet the expenses. This situation led the sons of Mevlânâ to make additional requests for help from the Ottoman Sultans.

The mentioned income items of Konya Mevlânâ Complex have been handled by considering archive sources and copyrighted works.

8. KAYNAKLAR

Arşiv Kaynakları

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi

BOA, BEO, 1002/75129, 428/32036, 767/57510; MAD.d., 1381, v. 2a; ŞD., 141/67; TT., 387.

Taksim Atatürk Kütüphanesi Arşivi

TAK, MC, O-116/1.

Konya Şer'iyye Sicilleri

KŞS, Nu: 3, 8, 21, 37, 46, 52, 59, 66, 92, 113, 114, 142.

Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi

TKGM, ED., 3, 152/9/2; 564/v. 1a; v. 1b-2; 565/v.1a-5a; 584/5b-6b; 624.

Telif-Tetkik Eserler

Atçeken, Z. (1998). *Konya'daki Selçuklu yapılarının Osmanlı devrinde bakımı ve kullanılması*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Barman, M. (2009). *66-e numaralı Konya şer'iyeye siciline göre 1792-95 yılları arasında Konya'da sosyal ve iktisadi hayat*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Değerli, A. (2012). Celâliye evkâfi. *Karatay Tarih-Kültür-Sanat I*, Editörel: Yusuf Küçükdağ, Yaşar Erdemir, Bekir Şahin, Karatay Belediyesi Kültür Yayını, Konya.

Erdoğan, M. A. (1996). Konya Mevlevî Dergâhı'nın mali kaynakları ve idaresi üzerine düşünceler ve belgeler. *Belgeler*, C. XVII, S. 21.

Gümüşçü, O., Demir, A. % Özünlü, E. E. (2020). *Türkiye'nin kayıp köyleri*. Yeditepe Yayınevi, İstanbul.

Kahraman, S. A. (2009). *XVI. Yüzyılın başlarında Karaman vilayeti vakıfları*. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri.

Konyalı, İ. H. (2007). *Konya tarihi*. Memleket Gazetesi Yayınları, Konya.

Pakalın, M. Z. (1971). *Osmanlı tarih deyimleri ve terimleri sözlüğü*. C. II, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Sak, İ. (2010). Mevlânâ dergâhına yapılan bazı vakıflar (1826-1907). *Vakıflar Dergisi*, S. 34.

Çatışma beyanı: Bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ilişkilerimin bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederim.

Destek ve teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır. Varsa kurum veya kişiler belirtilir.